

UTBILDNING OCH ARBETSMARKNAD

Plan för Sala kommuns insatser med stöd av statsbidrag för Likvärdig skola 2022

Sala kommun avser att använda medlen för likvärdighet för fyra utvecklingsområden:

- Förbättrad läsinlärning och läsförståelse, språklig förmåga och digital kompetens.
- Ledningsstöd för kvalitetsuppföljning.
- Elevhälsoinsatser på enhetsnivå och i centrala elevhälsan.
- Förstärkt arbete med lärmiljöer.

Därutöver avser kommunen att fortsätta den satsning som gjorts med stöd av tidigare statsbidrag för lågstadiet och fritidshem.

FÖRBÄTTRAD LÄSINLÄRNING OCH LÄSFÖRSTÅELSE, SPRÅKLIG FÖRMÅGA OCH DIGITAL KOMPETENS

Läslýftet som genomfördes i Salas grundskolor läsåret 2016/2017 indikerade ett stort behov av att förbättra läsinlärning och läsförståelse bland eleverna. En åtgärd blev att förstärka och samtidigt utveckla skolbiblioteksverksamheten, i första skedet genom att komplettera med läsfrämjande pedagog och senare med förstärkta skolbibliotek, både personalmässigt och materiellt. En kartläggning av skolbiblioteksverksamheten indikerade samtidigt att resurserna var mycket ojämnt fördelade och dessutom personberoende – att exempelvis synen på skolbibliotekens roll styrdes starkt av de enskilda skolbibliotekarier som tolkade uppdraget.

En kraftfull utbildningsinsats har genomförts som också indikerat läroplanens tydliga koppling mellan skolbibliotek för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Sala tog under ett antal år emot många nyanlända elever och utvecklade då också ett koncept för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt som fortgår och ständigt måste anpassas till nya förutsättningar. Under 2022 förstärks fokus ytterligare kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på samtliga enheter, genom förstelärares särskilda uppdrag.

Sala har fortsatt satsningen på skolbibliotek och IT och utvecklat en kommunövergripande mediaenhet som garanterar skolbiblioteksverksamhet av hög standard på samtliga enheter, för att nå alla elever, även kopplat till en stark utveckling av såväl kompetens, support som standard beträffande digitala läromedel och IT-stöd.

Barn och utbildning

Insatser inom ramen för utvecklingsområdet

2 skolbibliotekarier

1 läsfrämjande pedagog

1,75 bibliotekspedagoger

3 IT-pedagoger/assistenter

Det är en utökning från 7,35 till 15,0 tjänster inom området.

Därutöver förstärks insatser för enskilda elever, i samverkan med elevhälsan inom området.

Kostnadsram cirka 6,0 mkr

Mål och förväntade effekter

Förväntad effekt är att eleverna i nationella prov skall uppnå förbättrade resultat i läsförståelse. Det skall även synas i elevernas meritvärden.

Skolledning och lärare skall uppleva att det finns ett positivt samband mellan resultatförbättringen och det arbete som görs inom Mediaenhetens regi.

LEDNINGSTÖD FÖR KVALITETSUPPFÖLJNING

Salas båda högstadieskolor har under en tid haft en negativ utveckling av kunskapsresultaten vilket även uppmärksammats av skolinspektionen. En del av förklaringen ligger i att skolan inte lyckats kompensera för skilda förutsättningar när det gäller vårdnadshavarnas utbildning. Det finns även stora resultatskillnader mellan pojkar och flickor.

Rutiner, arbetssätt och förhållningssätt skiljer mellan de båda högstadieenheterna i Sala kommun. Kommunen har sökt organisatoriska lösningar för att få starkare samverkan mellan enheterna för att tillvarata starka sidor och utjämna skillnader. Under en tid har skolorna, som geografiskt sett ligger nära varandra, därför samlats i ett gemensamt rektorsområde med gemensamt upptagningsområde. Men den gemensamma ledningsorganisationen har av olika skäl inte förmått att skapa den samverkan som eftersträvats.

Den bedömning som nu görs är att organisationen behöver förstärkning för att kunna arbeta mer systematiskt med analys och kvalitetsutveckling. Exakt hur den förstärkningen skall utformas behöver fastställas inom den ledningsorganisation som nu börjar ta form för de båda högstadieskolorna.

Insatser inom ramen för utvecklingsområdet

Kostnadsram cirka 1,0 mkr

Mål och förväntade effekter

Förväntad effekt är en förbättrad likvärdighet och förstärkta kunskapsresultat samt att lärarna upplever positiva effekter av samverkan och förstärkt ledningsresurs.

Barn och utbildning

ELEVHÄLSOINSATSER PÅ ENHETSnivÅ OCH I CENTRALA ELEVHÄLSAN

Skolororganisationen har en växande utmaning med psykisk ohälsa och elever som exempelvis inte kommer till skolan. Det förekommer även motsättningar mellan elevgrupper. Arbetet med detta är avgörande för att förbättra måluppfyllelsen, men även för att skapa en god och trygg arbetsmiljö för såväl elever som personal.

Inom den kommungemensamma elevhälsan, och inom respektive enhet finns tjänster som i huvudsak är riktade till enskilda elever i behov av särskilt stöd.

Ett utvecklingsområde är att ytterligare förstärka organisationen med beteendevetare och andra kompetenser som på olika sätt kan stötta enskilda elever och deras närmaste nätverk. Delar kan handla om att förstärka den kommungemensamma elevhälsoorganisationen, medan andra insatser kan få starkare inverkan om de organiseras och därmed styrs direkt av enheten.

Det finns även särskilda undervisningsgrupper som skolorna ansöker om att få placera elever i. Efterfrågan av sådana insatser är stor. Det är viktigt att dessa resurser används på ett likvärdigt och effektivt sätt. Åtgärderna behöver också successivt följas upp och utvärderas, så att eleverna inte avslentrian fastnar i särskilda undervisningsformer. Förstärkningen på enhets- och central nivå behöver därför även en starkare samordning, med målet att skapa förankrade standardprocesser och rutiner för hanteringen.

Elevhälsoorganisationen behöver en stark samordning av kommunens resurser, för att säkerställa likvärdighet och bästa möjliga verkansgrad. Under det utvecklingsarbetet behövs en samordnande funktion, åtminstone under en begränsad tid. En sådan samordnartjänst inrättades under 2021 med stöd av likvärdighetsbidraget.

Insatser inom ramen för utvecklingsområdet

Förstärkningar av elevhälsoinsatser på enheter och i den centrala elevhälsan, cirka 3 mkr.

Samordningsfunktion elevhälsa för placeringar i särskilda undervisningsgrupper och andra stödinsatser, för likvärdig bedömning, cirka 1 mkr.

Total kostnadsram som täcks av statsbidrag, cirka 4 mkr

Mål och förväntade effekter

Förväntad effekt är att antalet elever som av olika skäl inte kommer till skolan skall minska och att väl förankrade och accepterade standardprocesser och rutiner vid placering i särskilda undervisningsgrupper skapas. Genomströmningen i sådana grupper förväntas också öka, så att eleverna snabbare kan återgå helt eller delvis i den ordinarie undervisningen på sin egen skola.

Barn och utbildning

FÖRBÄTTRAT ARBETE MED LÄRMILJÖER

Behovet av arbete med NPF-säkring har påtalats från politiskt håll. Från förvaltningens sida används det mer öppna begreppet; "goda lärmiljöer", där NPF-säkring kan vara ett av flera tillvägagångssätt för att nå önskade resultat. Processen kräver att den är ordentligt förankrad och genomtänkt så att utbildningsinsatser och investeringar korrelerar för bästa möjliga resultat.

Insatser inom ramen för utvecklingsområdet

Utbildningsinsatser, preliminärt uppskattat cirka 1,0 mkr

Inventarier och hjälpmedel, preliminärt cirka 2,0 mkr

Total kostnadsram som täcks av statsbidrag, cirka 3,0 mkr

Mål och förväntade effekter

Förväntad effekt är att skolenheterna kan påvisa större likvärdighet i kompetens, arbetssätt, förhållningssätt och materiell standard. Det sker genom iakttagelser och redovisning av den centrala skolledningen till skolnämnden.

FORTSATT SATSNING I LINJE MED TIDIGARE STATS BIDRAG FÖR LÅGSTADIET OCH FRITIDSHEMMEN.

Sala kommun har med stöd av lågstadiesatsningen och fritidshemssatsningen gjort betydande förbättringar inom flera områden.

Det gäller lärartäthet på lågstadiet, några särskilda tjänster inom elevhälsan riktade till stöd för de yngre skolbarnen och fritidshemspersonal som arbetar med stöd direkt i undervisningen.

Insatser inom ramen för utvecklingsområdet

Lågstadiesatsningen, 2,2 mkr

Fritidshemssatsningen, 2,0 mkr

Mål och förväntade effekter

Förväntad effekt är att skolenheterna kan behålla nuvarande lärartäthet på lågstadiet och att de extra tjänster som tillsatts inom fritids för fördjupad samverkan under lektionstid, blir kvar.

STYRKOR OCH RISKER

Förbättrad läsinlärning och läsförståelse, språklig förmåga och digital kompetens

Mediaenheten är centralt styrd med ett tydligt uppdrag att utveckla skolbiblioteksverksamhet och IT-stöd så att dessa blir ett naturligt stöd i undervisningen.

Organisationen garanterar att resurserna sprids så att de kommer alla elever på alla skolor till del. Den gör det också möjligt att optimera insatser på enheter där särskilda behov identifierats, för att säkerställa hög måluppfyllelse bland eleverna.

Barn och utbildning

Centralt anordnat stöd kan uppfattas som en fri nyttighet, som inte tillräckligt väl inkluderas i den befintliga verksamheten. Det finns ett dilemma mellan att Mediaenheten maximerar enskilda insatser efter varje enskild anställds specifika kompetens och talang, och strävan efter att utgöra ett naturligt integrerat stöd i arbetslagen.

Detta förebyggs genom att en kärna av medarbetare är kopplade varsin enskild skolenhet och att utvecklingsarbetet inom Mediaenheten regelbundet rapporteras och diskuteras inom ledargruppen.

Ledningsstöd för kvalitetsuppföljning

Tjänsterna är tillsatta för att få starkare fokus på det pedagogiska utvecklingsarbetet.

Det innebär samtidigt en risk att rektors ansvarstagande inom området minskar.

Det kräver en ständig dialog inom ledargruppen om utvecklingsarbetets förutsättningar.

Elevhälsoinsatser på enhetsnivå och i centrala elevhälsan.

Centralt anordnat stöd kan uppfattas som en fri nyttighet, som inte tillräckligt väl inkluderas i den befintliga verksamheten.

Samordnarfunktionen kräver också att det finns tillit och legitimitet i rektorsgruppen, för att resurserna fördelas på ett sätt som ger bästa möjliga verksamhetsnytta utifrån en helhetsyn på verksamheten.

Detta förebyggs genom att en kärna av medarbetare är kopplade varsin enskild skolenhet och att utvecklingsarbetet i övrigt regelbundet rapporteras och diskuteras inom ledargruppen.

Förbättrat arbete med lärmiljöer

Goda lärmiljöer påverkar alla elevers förutsättningar. Det finns starkt forskningsstöd för att ett kompetent arbete har särskilt stor betydelse för elever med funktionsvariationer.

Det finns samtidigt risk att bidragsstödda insatser uppfattas som en parentes som inte förändrar de långsiktiga förutsättningarna.

Arbetet måste därför ske med stark förankring och tydliga uppföljningar.

Fortsatt satsning i linje med tidigare statsbidrag för lågstadiet och fritidshemmen.

Resursförstärkningar som berör de yngsta eleverna kan, rätt använt, bli avgörande för hur eleverna klarar den fortsatta skolgången.

En risk är att resurserna nyttjas slentrianmässigt och inte leder till förnyelse av arbetssätt.

Det är därför viktigt att arbetet följs upp och att verksamheten i sin helhet identifierar skillnader mellan hur olika enheter använder de extra resurserna.

Barn och utbildning

ERFARENHETSSPRIDNING

Såväl elevhälsochefen som mediaenhetschefen ingår i rektorskollegiet som träffas en gång i veckan, och där erfarenhetsutbyte sker. Personalen på Mediaenheten har deltagit på flera nationella konferenser och kurser. I uppbyggnadsskedet har vi haft ett nära samarbete med skolbiblioteksutvecklare och hämtat mycket inspiration från andra kommuner. Salas skolväsande uppfattar sig nu ha kommit långt i arbetet med att skapa en stark, hållbar organisation för skolbibliotek och digitalt lärande, som inom området kan utgöra ett föredöme i andra kommuner.

Även elevhälsan i Sala har en modell som bör kunna väcka intresse och vara ett föredöme för andra kommuner. Särskilt intressant är att elevhälsan för närvarande är relativt starkt centraliserad, vilket kan ge lärdomar av för- och nackdelar med en sådan organisation.

TIDSPLAN

Enheternas arbeten har påverkats av de senaste årens pandemi. Etableringen av mediaenheten har exempelvis varit en styrka för det tekniska stödet i fjärr- och distansundervisning, men har samtidigt påverkat det vardagliga arbetet. Det gäller såväl prioriteringar av arbetsuppgifter, som förutsättningarna att arbeta ambulerande mellan olika enheter.

Uppföljning av Mediaenhetens och elevhälsans arbete skall ske regelbundet men mot bakgrund av ovanstående kan utvärderingar och slutsatser av utvecklingsarbetet ha påverkats av de särskilda omständigheterna.

Det finns ändå skäl att inom några år ta ställning till om centralt styrda satsningar bör decentraliseras. Dock måste verksamheten ha blivit etablerad och likvärdig mellan skolenheterna, så att inte satsningen återfaller och blir en parentes i utvecklingsarbetet.

En utvärdering av nuvarande organisation inom såväl Mediaenheten som elevhälsan bör kunna göras under 2023.

Även ledningsstödet för förstärkt kvalitetsuppföljning behöver löpande följas upp. Men högstadiorganisationen kommer att vara förändrad inför höstterminen 2022, så kan utvärderingen behöva göras något senare. Avsikten är att den utvärderingen skall göras 2024.

Sala kommun räknar med att arbetet med lärmiljöer är långsiktigt och omfattar såväl kompetensutveckling som investeringar i fastigheter och hjälpmedel. En rimlig tidsplan är att de riktade åtgärderna behöver pågå i åtminstone 5 år, för att sedan kunna ses som en bestående förändring.

Sala kommun utgår från att kunna behålla tidigare statsbidragsfinansierade resurser för lågstadium och fritidshem åtminstone så länge det finns externt bidrag för detta, exempelvis genom riktade statsbidrag.